

DOM ZLOMENÝCH ANJELOV

[illegible]

Dom zlomených anjelov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Luis Alberto Urrea
Dom zlomených anjelov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

DOM ZLOMENÝCH ANJELOV

Luis Alberto Urrea

**DOM
ZLOMENÝCH
ANJELOV**

Ljndeni

Jim Harrison mi povedal, aby som napísal túto knihu.

Ešte predtým mi to povedala Cinderella.

Obaja ste mali pravdu.

Venujem ju jej.

*A ešte svojej neteri Emilii Urreovej za to, že mi svietila
ako jasný príklad v období, ktoré inšpirovalo dej tohto románu.*

A je to kniha aj pre teba, Chayo. Za ten tanec na pohrebe.

*Juan Francisco a celá rodina Urreovcov mi ukázali,
že tento príbeh sa naozaj mohol odohrať.*

*Musím skutočne odísť sám,
ako keď kvety vädnú?*

*Nezostane z môjho mena
vôbec nič?*

*Nič z mojej slávy
na tejto zemi?*

*Tak aspoň moje kvety,
aspoň moje piesne...*

Ayocuan Cuetzpaltzin

Toto je moje vyznanie lásky.

Rick Elias

Obsah

Horúčkovité pohreby	13
Vtedy dávno (En Aquel Entonces)	129
Oslava	167
Na záver	303

HORÚČKOVITÉ POHREBY

Posledná sobota Veľkého Angela

Veľký Angel meškal na pohreb vlastnej matky.

Prehadzoval sa na posteli, nohy sa mu zamotali do prikrývky. Keď si uvedomil, čo sa deje, na bokoch ho už štekľil pot. Slnko bolo vysoko – jas mu prenikal cez viečka. Žeravý ružový svet. Všetci ostatní tam už budú – a on? Nie. Toto nie je možné. A práve dnes! Hrabal sa z posteľe.

Mexičania takéto chyby nerobia, povedal si.

Odkedy si vypočul diagnózu, každé ráno mával rovnaké myšlienky. Nastavené ako budík. Ako môže človek, ktorému vypršal čas, opraviť všetko, čo sa pokazilo? A keď sa s týmito obavami prebúdzal dnes ráno, prekliaty svetlom, prekliaty časom na všetky možné spôsoby, zradený vlastným vyčerpaným telom a s myslou plnou zúrivosti, preľakol sa: na jeho posteli sedel otcov duch.

Starec fajčil svoju typickú palmalku. „Vláčiš toho so sebou priveľa,“ povedal mu otec. „Najvyšší čas, aby si sa zobudil a zhodil to z pliec.“

Rozprával po anglicky. Prízvuk mal slabší, ale stále ho bolo počuť v ostrom *rrr*.

„*Es mierda.*“

Starec sa premenil na dym, vzniesol sa k stropu v priesvitných kučierkach. „Pozor na ústa,“ povedal Veľký Angel.

Zažmurkal. Rodine slúžil ako budík. Ak spal on, spali všetci. Dokázali vyspávať celé dopoludnie. Jeho syn aj do tretej. Veľký Angel bol slabý, nevládal vyskočiť a spustiť krik. Tak len štu-

chal manželku do chrbta, až sa napokon mykla, pozrela naňho ponad plece a posadila sa.

„Prídeme neskoro, Flaca,“ povedal.

„No!“ vykrikla. „Ay Dios!“

„Sí,“ odvetil a z akéhosi dôvodu pocítil hlboké uspokojenie, že tentoraz vyslovil výčitku on.

Vyskočila z postele a urobila poplach. Ich dcéra Minnie spala na pohovke v obývačke, prišla ešte včera, aby všetko stihla. Manželka vykrikla a dcéra narazila do stolíka. „Mami,“ zatiahla výčitavo. „Mami!“

Veľký Angel si počúchal oči pästami.

Ženy vošli bez slova do izby, zdvihli ho z postele a pomohli mu prejsť do kúpeľne, aby si umyl zuby. Manželka sa pustila hrebeňom do jeho ostrých zježených vlasov. Pri močení si musel sadnúť. Odvrátili pohľady. Navliekli ho do oblekových nohavíc, do bielej košeľe a posadili ho na peľasť.

Zmeškám mamin pohreb, povedal vesmíru. „Nikdy neplačem,“ oznámil nahlas a ostro sa mu zablsli oči.

Ženy ho ignorovali.

„Ockovi nič neujde,“ poznamenala dcéra.

„*Es tremendo*,“ prikývla jej matka.

Nijaké psychické napätie nedokázalo popchnúť svet ani jeho telo, aby zrýchlili. A jeho rodina? Prečo by mal byť dnešok iný? Chaos. Všetci v jeho dome boli odrazu hore a krúžili ako holuby, čo do seba narážajú v klietke. Samý šialený trepot, žiadny pokrok. Čas, čas, čas. Ako mreže na dverách.

Nikdy nemeškával. Až teraz. On, ktorý večne bojoval proti „mexickému času“, v ktorom fungovala jeho rodina. Na porazenie s nimi. Ak sa mali zísť na večeru o šiestej, mohol sa staviť, že ješť začnú až o deviatej. A to vchádzali dnu, akoby prišli zavčasu. Prípadne, čo bolo ešte horšie, prehodili: „Čo je?“, ako keby bol na vine on. Človek vie, že je Mexičan, keď mu obed donesú o desiatej večer.

Qué cabrón. Dnešné ráno sa plazilo dolu kopcom ako hnedé bahno. Omámene. Ale zvuky sa mu zahrýzali do uší ako ostré striebro, samá rezonancia. Útočil naňho hluk. Kosti, hlboko v polnoci jeho vlastného mäsa, kvílili, biele a žeravé ako blesky.

„Prosím,“ modlikal.

„Ocko,“ povedala mu dcéra, „zakaš si košeľu.“

Vzadu bola voľná, stále mu vyliezala z nohavíc. Rukami ju však nedočiahol. Sedel na posteli a zazeral.

„Ruky mi nefungujú,“ zašomral. „Kedysi fungovali. Teraz už nie. Urob to ty.“

Dcéra sa pokúšala prebojovať do kúpeľne, aby si nalakovala účes. Jej matka tam narobila neporiadok, všade rozhádzala kefy na vlasy, korzety a líčidlá. Pri umývadle sa váľali hrebene ako lístie popadané z plastového stromu. Minnie mala už celého pohrebu plné zuby. Blížila sa k štyridsiatke, ale pri rodičoch sa cítila ako šestnásťročná.

„Áno, ocko,“ prikývla.

Čo to bol za tón? Akým tónom to s ním hovorí? Veľký Angel pozrel na hodiny. Na svojho nepriateľa.

Mama, nemala si zomrieť. Nie teraz. Aj tak je to dosť ťažké, vieš? Ale neodpovedala mu. *Typické,* pomyslel si. Tichá domácnosť. Nikdy mu neodpustila, že ho musela podozrievať, pochybovať o úlohe, ktorú zohral pri tom požiari. A pri tom úmrtí. Nemienil to prezradiť. Nikomu a nikdy.

Áno, urobil som to, pomyslel si teraz. *Počul som, ako mu praskla lebka.* Odvrátil tvár, aby mu z nej náhodou neprečítali vinu. *Presne som vedel, čo robím. A spravil som to rád.*

V mysli sa mu prehrával animovaný film, zábery na dopravnú zápchu zo samých rakiev. *To fakt? Bože, nie si vtipný.* Ved' on im ukáže. Na vlastný *pinche* pohreb príde včas.

„*Vámonos!*“ okríkol ich.

Kedysi dokázal zrúknúť, až praskali steny.

Oproti nemu visela na stene spálne nakrivo popribíjaná galéria predkov. Starý otec Don Segundo v širokom sombrere mexického revolucionára: *Teba som sa bál*. Za ním na rovnakej fotke stará mama, vyblednutá dohneda. Po Segundovej pravici rodičia Veľkého Angela. Otec Antonio: *Za tebou smútim*. Mamá América: *Teba pochovám*.

Dcéra sa prestala pretíkať popri matke, sklonila sa k jeho košeli a pomohla mu.

„Nesiahaj mi na *nalgas*,“ upozornil ju.

„Veď viem, jasné?“ odsekla. „To je už len vzrúšo, ocinov vy-civený zadok.“

Silene sa zasmiali a ona sa zase vtisla do kúpeľne.

Vybehla odtiaľ žena, pridržovala si účes, ramienko kombiné sa jej šmýkalo z pleca. Zbožňoval jej kľúčne kosti a široké ramienka podprsienky. Fascinovala ho tmavohnedá pokožka okolo ramienok, plecia poznačené váhou všetkého mlieka, po ktorom jej tak oťaželi a ovisli prsia. Tmavé ryhy na pleciach, ktoré vyzerali bolestivo, ale on ich musel stále bozkávať a obližovať, keď spolu ešte spávali. Teraz bol v nohavičiach ochabnutý, ale oči mal zaostrené. Kombiné sa mihotalo, žena sa ponáhľala a on pozoroval, ako sa jej pri každom kroku natriasa zadok.

Kombiné nazývala „*mi spodnička*“ a on si to zakaždým chcel niekde overiť, lebo si bol istý, že spodnička je niečo celkom iné, ale potom si uvedomil, že ju nechce opravovať. Keď bude odpočívať v zemi, jej výrazy mu budú chýbať. A zvuky, ktoré vydáva: pančuchy jej horúčkovo šuchocú, keď sa hrnie k šatníku a pustoší ho rovnako ako predtým kúpeľňu. Ešte aj jej tiché ochkanie v panike ho slastne tešilo. Srkla si vzduchu a vydala zvuk: *Sst-a. Sst-a*. Vykročila zo šatníka a zamávala rukami.

„Aha, koľko je hodín, Flaco,“ povedala. „No aha.“

„A čo vám všetkým stále hovorím?“ poznamenal.

„Máš pravdu, Flaco. Vždy máš pravdu. Ay *Dios*.“

„Všetci na mňa čakajú!“

Tichučko vzdychla a odšuchtala sa naspäť do šatníka.

Zostal sedieť na posteli, nohami sa sotva dotýkal dlážky. Nie-
kto mu bude musieť obuť topánky. Je to na zlosť.

Vonku sa deti bláznili s celou légiou psov – vopred rozhrešené od hriechu hluku, ba aj od hriechu času.

Veľký Angel de La Cruz sa tak preslávil presnosťou, že ho Američania v práci prezývali Nemec. *Vtipné*, myslel si. Akoby Mexičan nemohol byť presný. Akoby Vicente Fox niekedy prišiel neskoro, *cabrones*. Jeho úlohou bolo šíriť osvetu.

Kým neochorel, každé ráno prichádzal do kancelárie skôr. Na schôdzach sedával za stolom, dokiaľ vošli ostatní. Zahalený v oblaku vône Old Spice. Často im na miesta rozložil polystyrénové poháre s kávou. Nebol to prejav úcty. Bol to odkaz, že mu môžu vyliezť na hrb.

Ako hovorieval Nature Boy Ric Flair v televíznych prenosoch z wrestlingu: „Ak chceš byť chlap, musíš najskôr chlapa poraziť!“ A on hovorieval svojim deťom: „Mexičan je niekto. Žiadny Mexikán.“ Uškŕňali sa. Videli to vo filme o El Mariachim, Cheech Marin tam hral malého barmana, jasné?

Robota sama osebe sa mu nepáčila, ale páčilo sa mu, že ju mal. Nosieval si do práce vlastný farebný hrnček na kávu, tradičný vzor, talavská keramika. Boli na ňom namaľované dve slová: EL JEFE. Áno, všetci zamestnanci to chápali. Mexikán sa pasuje za ich šéfa. Samozrejme, nemali ani potuchy, že *jefe* je slangový výraz pre otca a že Veľký Angel je, ak vôbec niečím, otcom, patriarchom celého klanu. Praotcom, mexickým Odinom.

A, mimochodom, rodina de La Cruzovcov tu žila ešte predtým, ako prišli na svet vaši starí rodičia.

Jeho šéfovia nemali odkiaľ vedieť, že bol jedným z mnohých otcov, ktorí kedy kráčali po tomto území. Jeho starý otec Don Segundo prišiel do Kalifornie po mexickej revolúcii, hranicu prekročil v Sonore na svojom slávnom žrebcovi, hnedákovi menom El Tuerto, jednooký, pretože o jedno oko ho pripravil ostreľovač. Niesol v náručí svoju ranenú manželku, niesol ju do Yumy, aby jej pomohli lekári u gringov. Ubytoval sa v hline-nom dome, kde bolo horúco ako v pekle a miestna väznica bola tak blízko, že ju tam bolo aj cítiť a počuli výkriky z ciel. Segundo potom ukradol voz a odviezol manželku až do Kalifornie, chcel sa prihlásiť do americkej armády a bojovať v prvej svetovej vojne. Zabíjať sa naučil v bojoch proti generálovi Huertovi a šlo mu to dobre. A Nemcov znenávidel, lebo vídal vojenských poradcov z Bavorska v hnusných ostnatých prilbách, ako učia vojakov z armády Porfiria Díaza strieľať z guľometov chladených vzduchom na dedinčanov z kmeňa Jakiov.

Oco mu tento príbeh rozprával aj sto ráz.

Keď Spojené štáty nevzali starého otca do armády, zostal bývať v Los Angeles. Antonio, otec Veľkého Angela, mal vtedy päť rokov.

Nesmel sa kúpať na verejnom kúpalisku vo východnej časti mesta, lebo bol príliš hnedý. Ale naučil sa po anglicky a zamiloval si bejzbal. De La Cruzovci sa znovu stali Mexičanmi, keď ich veľká vlna deportácií v roku 1932 zatiahla naspäť na juh spolu s dvoma miliónmi mesticov, ktorých nahnali do dobytčích vagónov a poslali naspäť za hranice. Spojeným štátom sa vtedy zjavne na chvíľu prejedli naháňačky a deportácie Čiňanov.

Čože. Čas. Už je čas? Kedy odchádzame? A Perla je už oblečená?

Chytil sa za hlavu. Celá história jeho rodiny, celý svet, celá slnečná sústava a celá Galaxia okolo neho teraz obiehali v čudesnom tichu, počul, ako mu v tele steká krv čoraz nižšie, a hodiny, hodiny mu odštipkávali zo života.